

UiO : **Nordisk institutt for sjørett**
Det juridiske fakultet

Professor Ivar Alvik

Det nye konsesjonssystemet for havvind

Webinar NorthWind 17. november 2021

Tema og opplegg

- Litt om hensynene konsesjonssystemet skal ivareta
- Oversikt over hovedelementene i konsesjonssystemet (herunder forslagene til endringer)
- Noen refleksjoner og spørsmål og litt om rettslige implikasjoner

Hva er et konsesjonssystem og hva skal det oppnå?

- Hva menes med «konsesjon» og «konsesjonssystem»?
  - Offentlig tillatelse til å utøve en virksomhet som ikke er åpen for alle
  - Ofte ikke bare én tillatelse, trinnvis konsesjonstildeling – flere tillatelser

- Hvorfor krav om konsesjon, generelt og for havvind spesielt

Denne lova skal leggje til rette for utnytting av fornybare energiresursar til havs i samsvar med samfunnsmessige målsetjingar, og for at energianlegg blir planlagde, bygde og disponerte slik at omsynet til energiforsyning, miljø, tryggleik, næringsverksemd og andre interesser blir tekne vare på. (Havenergilova § 1-1)

Retten til å utnytte fornybare energiresursar til havs tilhøyrer staten. (Havenergilova § 1-3)

- Ressursforvaltning – sikre effektiv utnyttelse og utvikling av havvind som ressurs
- Sikre fellesskapets interesser/grunnrenten i ressursene (?)
- Energipolitiske hensyn – energiforsyning, infrastrukturhensyn
- Arealforvaltning – forholdet til andre virksomheter og utnyttelse
- Miljøhensyn, sikkerhet, herunder kontroll med miljøkrav, sikkerhetskrav mv

Hovedelementene i konsesjonssystemet etter havenergiloven i dag

- Krav til åpning av område – havenergiloven § 2-2
  - Beslutes av «kongen i statsråd», stedlig avgrenset område med sikte på tildeling av konsesjon, krav til konsekvensutredning mv
- Konsesjon – havenergiloven § 3-1
  - Beslutes av OED
  - Nærmere krav til konsesjonssøknad og konsekvensutredning i havenergilovforskrifta §§ 6 og 7
  - Departementet skal godkjenne utredningsprogram – krav om «melding» etter havenergilovforskrifta §§ 3 og 4
- Mao tre «trinn» frem mot konsesjon: åpning, godkjenning av utredningsprogram og konsesjonsvedtak
- I tillegg krav om detaljplan før utbygging, jf. havenergiloven § 3-1, andre ledd og havenergilovforskrifta §§ 9 og 10 (NVE)

Forslagene til endring:

- Forslag til ny § 2-3 i havenergilova om «utlysning og tildeling av areal»:

Eit eller fleire område innanfor område som er opna etter § 2-2 skal normalt lysast ut og tildelast i konkurranse. Departementet kan i særlege tilfelle også tildele område etter søknad utan utlysning. Det kan krevjast vederlag for tildelinga.

Ved utlysning avgjer departementet om tildeling skal skje ved auksjon eller etter ei vurdering av objektive og ikkje-diskriminerande vilkår, eller ein kombinasjon. Ved tildeling på anna måte enn ved auksjon, fastset departementet storleiken på vederlaget.

Søkjarar må ha tilfredsstillande teknisk kompetanse og finansiell styrke, og oppfylle relevante krav til helse, miljø og tryggleik. Det kan også setjast andre objektive og ikkje-diskriminerande vilkår.

Den som får tildelt eit område får ein tidsavgrensa einerett til å gjennomføre ei prosjektspesifikk konsekvensutgreiing og å søkje om konsesjon etter § 3-1 for produksjonsanlegg innanfor det tildelte området.

Departementet kan fastsetje utfyllande reglar i forskrift eller enkeltvedtak. Departementet kan også sette vilkår for tildeling.

- Forslag til nytt kapittel 2A i havenergilovforskrifta om «Utlysning, tildeling og kvalifikasjonskrav»

Forslagene til endring – hovedelementer

- Utgangspunkt om «utlysning av areal» og «arealtildeling»
  - Inndeling i avgrensede utlysningsområder med maksimal installert effekt per område
  - Mulighet for (og til dels forutsetning om) prekvalifisering
  - Tildeling på grunnlag av konkurranse og (tilsynelatende) utgangspunkt om auksjon (?)
  - Kan (og skal normalt?) kreves vederlag
- Arealtildeing innebærer tidsavgrenset «enerett»
  - Rett til å gjennomføre «prosjektspesifikk konsekvensutgreiing» og «søkje om konsesjon», jf. § 2-3, fjerde ledd og forskriften § 2 d)
  - «Melding» med forslag til utredningsprogram må sendes departementet innen seks uker
  - Gjennomføring av utredningsprogram og konsesjonssøknad innen to år, evt fristforlengelse – hvis ikke faller retten bort
  - Overdragelse krever samtykke (inkludert direkte og indirekte overdragelse av eierandeler i foretaket som er tildelt arealet (!))

Oppsummering: hovedelementene i det foreslåtte konsesjonssystemet etter endring

- Åpning av området, havenergilova § 2-2
- Utlysning og tildeling av areal (innenfor områder som er åpnet) og enerett til å søke konsesjon, havenergilova § 2-3
- Departementet godkjenner/fastsetter endelig utredningsprogram
  - Basert på melding med forslag til utredningsprogram innen seks uker
- Konsesjonsvedtak
  - Basert på gjennomført konsekvensutredning og konsesjonssøknad
  - Forutsetter samlet avveining av fordeler og ulemper ved utbygging
- Godkjenning av detaljplan før utbygging

Systemet for havvindkonsesjoner: noen refleksjoner og spørsmål

- Nye elementer tilsynelatende inspirert av petroleumskonsesjonssystemet, har i utgangspunktet mye for seg
- Noen kritiske spørsmål:
  - Hvorfor skal det betales vederlag for rett til å søke konsesjon?
    - Jf høringsbrevet: «meint å sikre at areal som hovudregel blir tildelt den aktøren som ser størst verdi, og at staten får ein andel i verdipotensialet»
  - Er auksjon best egnet til å sikre at de mest lovende prosjektene blir valgt?
  - Er alle trinnene i prosessen nødvendige, og riktig kalibrert?
  - Finansiering, mulighet for pantsettelse?

Noen rettslige implikasjoner og problemstillinger

- I hvilken grad legger tidligere arealtildeling og godkjenning av utredningsplan føringer for konsesjonsvedtaket?
  - Utgangspunktet må (antagelig) være at myndighetene står helt fritt, sml. HR-2020-2472-P avsnitt 220
  - Innebærer dette at myndighetene også kan «ombestemme» seg politisk?
- Hvilke rettslige implikasjoner har det at konsesjonæren betaler vederlag?
  - Kontraktselement?
- Hvilke rettslige implikasjoner ligger i eneretten?
  - Ikke krav på konsesjon, men på «fair» behandling av konsesjonssøknaden?
  - Kan myndighetene avslå konsesjon og senere gi konsesjon til noen andre i samme område?